

NIEUWSBRIEF

Maandelijks uitgave, editie december 2022

Nieuws van de Stichting

- **Eumedion scherp stembeleid t.a.v. bestuurdersbeloningen aan**

Eumedion zal haar deelnemers voortaan 'alerteren' op een voorstel tot herbenoeming van de voorzitter of een ander lid van de remuneratiecommissie als blijkt dat de raad van commissarissen (RvC) vrijwel niks heeft gedaan met een negatief advies van de aandeelhoudersvergadering (AVA) in het jaar daarvoor over het beloningsrapport. Als geen van de leden van de remuneratiecommissie is het desbetreffende jaar hoeft te worden herbenoemd, zal een alert worden uitgestuurd ten aanzien van het voorstel om de RvC te dechargeren. Eumedion-deelnemers houden bij het bepalen van hun stemgedrag rekening met een dergelijke alert. Dit staat in de 2023-editie van het 'Handboek Corporate Governance' die Eumedion op 20 december jl. heeft vastgesteld. De aanscherping van het stembeleid ten aanzien van de herbenoeming van bepaalde commissarissen was al aangekondigd in het Eumedion-evaluatierapport van het AVA-seizoen 2022. Uit dat rapport bleek dat commissarissen van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen vrijwel niks doen met het signaal dat aandeelhouders via een adviserende stem over het beloningsrapport afgeven over de wijze waarop de RvC het beloningsbeleid heeft uitgevoerd. Uit het geactualiseerde handboek blijkt verder dat Eumedion vanaf volgend jaar verwacht dat een onderneming een onderzoek gaat instellen naar de zorgpunten van aandeelhouders ten aanzien van de uitvoering van het beloningsbeleid als in een AVA meer dan 20% van de uitgebrachte stemmen tegen het beloningsverslag is uitgebracht. Eumedion verwacht van de onderneming in dat geval dat zij de markt binnen zes maanden na de

AVA-datum informeert over de belangrijkste opmerkingen die aandeelhouders hebben gemaakt en of en zo ja welke acties de onderneming zal treffen om de zorgen te adresseren. In het volgende beloningsverslag wordt de RvC dan geacht de finale bevindingen en conclusies uit het onderzoek te presenteren. Deze praktijk is in het Verenigd Koninkrijk al gangbaar. De 2023-editie van het Handboek kan worden gedownload via: <http://bit.ly/3FOAxU6>.

- **Eumedion Beleidsplan 2023 vastgesteld**

De Eumedion Vergadering van Deelnemers heeft op 15 december jl. het Eumedion beleidsplan 2023 vastgesteld. Het beleidsplan geeft een overzicht van de vele activiteiten en werkzaamheden van Eumedion in het komende jaar. De belangrijke aandachtspunten voor 2023 zijn: i) de implementatie van de richtlijn betreffende de duurzaamheidsrapportering ('CSRD') en de goedkeuring van de definitieve eerste set Europese verslaggevingsstandaarden voor duurzaamheidsinformatie ('ESRS'); ii) de oplevering van het onderzoeksrapport van Reward Value naar de effectiviteit en verbetering van de 'say-on-pay'-wetgeving, iii) het richtlijnvoorstel betreffende Corporate Sustainability Due Diligence ('CSDDD') en het Nederlandse initiatiefwetsvoorstel over hetzelfde onderwerp; iv) de invoering van een permanente wettelijke grondslag om volledig digitale AVA's te houden en v) de toepassing van de Eumedion Speerpuntenbrief 2023 door de Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Daarnaast viert Eumedion in 2023 haar 25-jarig bestaan. Het gehele beleidsplan 2022 kan worden gedownload via <http://bit.ly/3W3BAGK>.

- **Eumedion kiest EY als nieuwe externe accountant**

Het Algemeen bestuur van Eumedion heeft tijdens zijn vergadering van 15 december jl. EY als nieuwe externe accountant benoemd. EY zal de controle van de Eumedion-jaarrekening vanaf boekjaar 2023 voor zijn rekening nemen. KPMG voert nog de controle over boekjaar 2022 uit en zal dan tien jaar Eumedions accountant zijn geweest. Het is Eumedions beleid om na maximaal tien jaar van accountantskantoor te wisselen; in lijn met de wettelijke regel voor beursgenoteerde ondernemingen. Het Eumedion-bestuur had daarom in het najaar een tenderprocedure gestart voor de selectie van een nieuw accountantskantoor. Zes kantoren waren gevraagd mee te doen, waarvan vier ook daadwerkelijk een offerte hebben uitgebracht. EY won uiteindelijk de tender, net vóór het niet-OOB-kantoor 4youaccountancy. Het Eumedion-bestuur selecteerde EY op grond van de volgende criteria: i) de controlefilosofie en -aanpak, ii) de kwaliteit en ervaring van het voorgestelde auditteam, iii) de planning van de werkzaamheden en iv) de prijs. Arnold Heij zal namens EY als 'lead partner' de controlewerkzaamheden ter hand nemen.

Uit het bestuur

- Tijdens zijn vergadering van 15 december jl. stelde het **Algemeen bestuur** de strategie-update 2023-2027, het beleidsplan 2023 en de begroting 2023 vast. Daarnaast werd Manuel Isaza (BlackRock) als nieuw bestuurslid benoemd en EY als nieuwe externe accountant (vanaf boekjaar 2023).

Activiteiten Commissies

- De **Onderzoekscommissie** en de **Werkgroep bestuurdersbeloning** bespraken tijdens hun gezamenlijke vergadering van 14 december jl. het conceptrapport van Reward Value over de effectiviteit van de 'say-on-pay'-wetgeving in verschillende landen.

Komende activiteiten

- *18 januari 2023, Vergadering Dagelijks bestuur.* Op de agenda staat o.a. de voorbereiding op het AVA-seizoen 2023 en de bespreking van de Eumedion-activiteiten in 2023.

Nieuws uit Den Haag

- **Monitoring Commissie presenteert definitieve herziene corporate governance code**

Bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen zijn verantwoordelijk voor de duurzame langetermijnwaardecreatie van de onderneming en houden rekening met de effecten van het handelen van de onderneming op mens en milieu. Aandeelhouders worden geacht het belang van een ondernemingsstrategie gericht op duurzame langetermijnwaardecreatie te onderkennen. Bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen dienen aandacht te besteden aan de sociale veiligheid binnen de onderneming en de bespreekbaarheid en mogelijkheid tot het melden van (vermoedens van) misstanden en onregelmatigheden. Dit zijn de belangrijkste nieuwe bepalingen die de Monitoring Commissie Corporate Governance Code, onder voorzitterschap van Pauline van der Meer Mohr, in de herziene corporate governance code heeft opgenomen. De definitieve tekst van de herziene code is op 20 december jl. aan minister Adriaansens (Economische Zaken en Klimaat) overhandigd. In haar slotdocument schrijft de commissie, wier zittingstermijn op 1 januari a.s. afloopt, dat als gevolg van alle maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van corporate governance nu al duidelijk is dat de nu geactualiseerde code binnen afzienbare termijn weer aan herziening toe zal zijn. De commissie vindt dat de volgende Monitoring Commissie in dat kader met een frisse blik moet kijken naar het besluit van de huidige commissie om de zogenoemde responstijd in de code te handhaven. naast de wettelijke bedenktijd. De volgende commissie wordt verder aanbevolen om met de schragende partijen te bespreken of de reikwijdte het zogenoemde 'in control statement' van het bestuur moet worden uitgebreid. De Tweede Kamerfractie van D66 dringt hier middels een (nog aangehouden) motie van 20 december jl. ook op aan en wil eigenlijk een dergelijke 'verklaring omtrent risicobeheersing' al vanaf 2024 verplicht stellen. Minister Adriaansens heeft op 20 december jl. de Tweede Kamer echter laten weten voorlopig nog geen nieuwe Monitoring Commissie te benoemen. Zij wil

eerst de resultaten afwachten van een inmiddels gestarte verkenning door een kwartiermaker naar hoe de Code “toekomstbestendig” kan worden ingericht. Zij schrijft verder dat het kabinet in het eerste kwartaal van 2023 een besluit zal nemen over de aanwijzing van de geactualiseerde code als officiële gedragscode voor beursgenoteerde ondernemingen en hun aandeelhouders waarop de wettelijke pas-toe-of-legt-uit-regel van toepassing is. Eumedion heeft in haar reactie van 20 december jl. aangegeven hiervan voorstander te zijn.

- **Beursondernemingen kunnen na 1 februari 2023 (voorlopig) geen volledig virtuele AVA meer houden**

Beursgenoteerde ondernemingen kunnen na 1 februari 2023 geen volledig virtuele AVA meer houden. Dat kan pas weer als het wetsvoorstel ‘digitale algemene vergadering privaatrechtelijke rechtspersonen’ het parlementaire traject heeft doorlopen en de AVA van de onderneming zelf goedkeuring heeft gegeven aan een statutenwijziging om een volledig virtuele AVA’ te kunnen uitschrijven. Minister Weerwind (Rechtsbescherming) kondigde op 5 december per brief aan om de ‘Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid’ niet opnieuw te verlengen. In deze tijdelijke wet is voor (onder meer) beursgenoteerde ondernemingen de mogelijkheid opgenomen om de AVA volledig virtueel te houden. Reden voor het vervallen van de tijdelijke wet is “dat de [corona]omstandigheden niet meer van dien aard zijn dat het behoud daarvan nog langer noodzakelijk zal zijn, ook niet indien het aantal besmettingen verder zou toenemen”, aldus de minister. De minister heeft echter tegelijkertijd oog voor de wens vanuit met name het bedrijfsleven om een permanent wettelijke grondslag voor het houden van een volledig virtuele AVA in het leven te roepen. Op 7 december jl. heeft hij daartoe een voorontwerp van een wetsvoorstel in consultatie gebracht. Het ontwerpvoorstel stelt wel nadere voorwaarden voor het houden van een volledig virtuele AVA. Zo moet een volledig virtuele vergadering zoveel mogelijk een afspiegeling vormen van een fysieke vergadering en moeten aandeelhouders ook langs digitale weg volwaardig kunnen participeren. Aandeelhouders moeten met

beeld én geluid kunnen deelnemen aan de vergadering en het woord kunnen voeren. Daarnaast moeten zij ‘live’ kunnen stemmen en moeten zij kunnen worden geïdentificeerd. Tot slot moet de AVA vooraf – door middel van een statutenwijziging – instemmen met de optie om volledig virtueel te vergaderen. De minister licht toe dat de onderneming zelf de inhoud van de statutaire bepaling(en) bepaalt. “Daarin kan bijvoorbeeld worden opgenomen dat het bestuur beslist of (en zo ja, onder welke voorwaarden) de algemene vergadering volledig digitaal plaatsvindt, of daarvoor een machtiging van de algemene vergadering nodig is, dan wel dat de mogelijkheid van volledig digitaal vergaderen voor bepaalde besluiten wordt uitgesloten. Delegatie naar een reglement of bijvoorbeeld naar het orgaan dat de vergadering bijeenroep is ook mogelijk”, aldus de minister in de ontwerpvoorstel. Belanghebbenden hebben tot 6 februari a.s. de tijd om op het ontwerpvoorstel te reageren.

- **Wetsvoorstel grensoverschrijdende verplaatsing van ondernemingen naar Tweede Kamer gestuurd**

Het wordt Nederlandse ondernemingen gemakkelijker gemaakt om tot een grensoverschrijdende omzetting, fusie of splitsing binnen de Europese Unie (EU) te komen. Tegelijkertijd wordt het ook voor ondernemingen uit een andere EU-lidstaat gemakkelijker om zich om te vormen tot een Nederlandse rechtspersoon. Het wetsvoorstel ter implementatie van de EU-richtlijn grensoverschrijdende omzettingen, fusies en splitsingen is op 5 december jl. door minister voor Rechtsbescherming naar de Tweede Kamer gestuurd. Deze richtlijn werd in 2019 vastgesteld en heeft tot doel om de vrijheid van vestiging binnen de EU te bevorderen. De richtlijn codificeert vaste jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie die in het in de praktijk al sinds 2008 mogelijk maakt om binnen de EU grensoverschrijdende fusies, splitsingen en omzettingen te effectueren. Op basis van de richtlijn bevat het wetsontwerp een aantal waarborgen voor de rechten van aandeelhouders, schuldeisers en werknemers in het geval van een zogenoemde grensoverschrijdende verrichting. Werknemers (of de ondernemingsraad) en schuldeisers krijgen

onder meer de mogelijkheid om een schriftelijk advies of schriftelijke opmerkingen over het grensoverschrijdende mobiliteitsvoorstel aan de AVA kenbaar te maken. De AVA moet vervolgens met ten minste een 2/3 stemmeerderheid met het voorstel instemmen. Ondernemingen mogen een hogere stemmingsdrempel in hun statuten opnemen (tot maximaal 90% van de stemrechten). Ook mogen zij een quorumeis stellen (tot maximaal 90% van het geplaatste kapitaal). Aandeelhouders die tegen het voorstel hebben gestemd of slechts stemrechtloze aandelen houden, komen in aanmerking voor een geldelijke vergoeding als schadeloosstelling. De Tweede Kamer zal op 26 januari 2023 zijn inbreng op het wetsvoorstel vaststellen. Het zal Nederland niet lukken om de richtlijn tijdig in de eigen wet- en regelgeving op te nemen. De implementatietermijn van de richtlijn verloopt namelijk al op 31 januari 2023.

- **Raad van State uiterst kritisch over wetsvoorstel toekomst accountancysector**

De Raad van State is uiterst kritisch over het wetsvoorstel toekomst accountancysector. Het belangrijkste adviesorgaan van de regering is van mening dat aanpassing van het wetsvoorstel en de toelichting nodig is voordat het naar de Tweede Kamer kan worden gestuurd. Dit blijkt uit het op 5 december jl. gepubliceerde advies bij het wetsvoorstel. De Raad van State is vooral kritisch over de voorstellen om kwaliteitsindicatoren ten aanzien van de accountantscontrole ('AQI's) openbaar te maken en om accountantskantoren rechtstreeks verantwoordelijk te stellen voor meerdere ernstige tekortkomingen in individuele dossiers van de accountants die werkzaam zijn bij die kantoren. De Raad van State hekelt met name de openbaarmaking van persoonsgegevens bij de verplichting om AQI's te rapporteren. Dit vormt een inbreuk op de privacy van accountants en kan kosten met zich meebrengen. Aangezien de noodzaak tot verwerking van de persoonsgegevens en de effectiviteit van de AQI's op voorhand niet vaststaan, adviseert de Raad een meer "proportionele aanpak", bijvoorbeeld via een experiment onder een deel van de accountantskantoren of via zelfregulering door de Nederlandse

Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). Het voorstel om accountantskantoren direct en (rechts)persoonlijk verantwoordelijk te stellen voor de kwaliteit van de individuele controles is, volgens de Raad, een ingrijpende verandering in de ontwikkeling van de accountancy en het toezicht daarop. Het kabinet motiveert onvoldoende waarom de verantwoordelijkheid van de kantoren voor een stelsel van kwaliteitsbeheersing moet worden uitgebreid naar (ook) de controledossiers van individuele accountants. Het is nog niet bekend of het kabinet het advies van de Raad van State zal overnemen. Dat zal pas duidelijk worden als het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer wordt gestuurd.

Nieuws uit Brussel

- **Europese Raad wil beleggingen van institutionele beleggers toch buiten CSDDD houden**

De Europese Raad ziet toch af van een verplichting voor grote Europese institutionele beleggers (meer dan 500 werknemers) om zogenoemde passendezorgvuldigheidsmaatregelen ('due diligence') te treffen ten aanzien van alle ondernemingen waarin zij beleggen. De Europese Raad heeft eerder op het Commissievoorstel voor een 'Corporate Sustainability Due Diligence Directive' (CSDDD) aangebracht amendement weer teruggedraaid. Dit blijkt uit de CSDDD-tekst waarover de Raad van Ministers op 1 december jl. een akkoord bereikte. Het Tsjechische voorzitterschap had in oktober nog voorgesteld om grote institutionele beleggers te verplichten om na te gaan of de ondernemingen waarin is belegd direct of indirect de mensenrechten schenden en/of negatieve milieueffecten veroorzaken (zie Nieuwsbrief van oktober 2022). Veel EU-lidstaten zijn echter van mening dat beleggingsactiviteiten, vanwege hun specifieke kenmerken, buiten beschouwing moeten worden gelaten. De Europese Raad heeft de Europese Commissie de opdracht gegeven om pas bij de evaluatie van de CSDDD (uiterlijk 7 jaar na de inwerkingtreding van de richtlijn) te beoordelen of de beleggingen van institutionele beleggers onder het toepassingsbereik van de richtlijn moeten worden gebracht. De Europese Raad heeft verder op het laatste moment de toepassing

van de due diligenceverplichtingen op klantrelaties van financiële instellingen optioneel gemaakt voor de EU-lidstaten. Mede om deze reden heeft Nederland tegen de Raadspositie gestemd, aldus minister Schreinemacher (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) in een brief van 16 december jl. aan de Tweede Kamer. Volgens haar brengt dit onderdeel van de Raadspositie het gelijk speelveld in gevaar. Nederland werd echter 'overstemd' door andere EU-lidstaten. De Europese Raad heeft verder de door de Europese Commissie voorgestelde uitbreiding van de zorgplicht voor bestuurders en commissarissen naar duurzaamheidskwesties uit het voorstel geschrapt. Verder voelde de Europese Raad niets voor een verplichting om CO2-reductiedoelstellingen op te nemen in de variabele beloningssystemen van grote ondernemingen en heeft ook dat voorstel van de Europese Commissie naar de prullenbak verwezen. Het is overigens niet de verwachting dat het Europees Parlement (EP) met de door de Europese Raad uitgekilde richtlijntekst akkoord gaat. Het EP zal naar verwachting in mei 2023 zijn positie bepalen. Daarna zullen de Europese Commissie, de Europese Raad en het EP de onderhandelingen starten over de finale CSDDD-tekst.

- **Europese Raad en EP laten financiële sector buiten ontbossingsverordening**

Alle Europese producenten van en handelaren in palmolie, rundvlees, hout, koffie, cacao, rubber en soja worden verplicht gesteld om na te gaan (via 'due diligence') of zij niet bijdragen aan ontbossing of bosdegradatie. Datzelfde geldt voor producenten van en handelaren in afgeleide producten, zoals chocolade, meubels, bedrukt papier en geselecteerde derivaten op basis van palmolie (die bijvoorbeeld worden gebruikt als bestanddeel in verzorgingsproducten). Dit staat in de definitieve tekst van de Europese verordening om wereldwijde ontbossing tegen te gaan. De onderhandelings-delegaties van de Europese Commissie, de Europese Raad van Ministers en het EP bereikten op 6 december jl. overeenstemming over de definitieve tekst. De Europese instituties hebben de

afsluitingsdatum van de nieuwe regels vastgesteld op 31 december 2020, wat betekent dat alleen producten die zijn geproduceerd op grond die na 31 december 2020 niet meer is ontbost of aangetast, op de Europese Interne Markt mogen worden toegelaten of mogen worden geëxporteerd. Het voorstel van het EP om ook alle Europese financiële instellingen, waaronder banken, verzekeraars en beleggings-ondernemingen, alsmede hun klanten en beleggingen, onder het toepassingsbereik van de verordening te brengen (zie Nieuwsbrief van september 2022), heeft de definitieve tekst van de verordening niet gehaald. Niet later dan twee jaar na inwerkingtreding van de verordening zal de Europese Commissie beoordelen of de financiële sector en zijn klanten en beleggingen alsnog onder de werking van de verordening moet worden gebracht. De definitieve tekst moet nog worden goedgekeurd door de voltallige Europese Raad van Ministers en door de plenaire vergadering van het EP. Dat zal ergens in de komende maanden gebeuren.

- **Europese Commissie presenteert voorstellen om beursgang aantrekkelijker te maken**

Een onderneming die naar de beurs gaat hoeft niet langer 25% van de aandelen in vrije verhandeling brengen ('free float'), maar slechts 10%. Het prospectus voor de beursgang hoeft minder details dan nu te bevatten en mag nog maximaal 300 pagina's omvatten. Het wordt voor ondernemingen duidelijker wanneer sprake is van koersgevoelige informatie en wanneer die informatie publiek moet worden gemaakt. En een onderneming die haar aandelen wil laten verhandelen aan een zogenoemde MKB-groeimarkt mag dit doen met verschillende soorten aandelen met verschillend stemrecht (zogenoemde 'dual class'-aandelen). Dit staat in verschillende wetgevende voorstellen die de Europese Commissie op 7 december jl. heeft gepresenteerd. De voorstellen moeten een beursgang voor Europese ondernemingen aantrekkelijker maken zonder dat zij afbreuk doen aan de bescherming van beleggers en aan de integriteit van de kapitaalmarkt. De voorstellen moeten verder bijdragen aan de totstandkoming van een Europese Kapitaalmarktunie. De Europese Commissie

stelt verder voor dat beleggings-ondernemingen de kosten voor het analyseren van beursgenoteerde ondernemingen en voor algemene beleggingsdiensten voor hun cliënten weer mogen 'bundelen' als de analyses betrekking hebben op beursgenoteerde ondernemingen met een gezamenlijke marktwaarde van maximaal € 10 miljard. De Europese Commissie hoopt dat het hierdoor aantrekkelijker wordt om analistenrapporten op te stellen over kleinere en middelgrote beursgenoteerde ondernemingen. Momenteel ligt de 'ontbundelingsvrijstelling' nog bij een totale marktkapitalisatie van de geanalyseerde ondernemingen van € 1 miljard. Ook wordt het toegestaan dat ondernemingen betalen voor analistenonderzoek. Wel moet dit duidelijk kenbaar worden gemaakt en moeten de opstellers van dergelijk onderzoek voldoen aan een gedragscode die is goedgekeurd door een beurs of door een nationale toezichthoudende autoriteit. De voorstellen van de Europese Commissie behoeven goedkeuring van de Europese Raad en van het Europees Parlement (EP). Zij hebben de mogelijkheid om de voorstellen te amenderen.

- **Europese instituties bereiken akkoord over richtlijnvoorstel over 'gender pay gap'**

Alle Europese ondernemingen met meer dan 100 werknemers worden verplicht gesteld om informatie over de loonverschillen tussen vrouwen en mannen naar het bevoegde nationale toezichtsorgaan te sturen. Dit toezichtsorgaan moet de aangeleverde informatie op een gemakkelijk toegankelijke en gebruiksvriendelijke manier onverwijld bekendmaken. De ondernemingen kunnen er ook voor kiezen om de informatie in het jaarverslag op te nemen (Europese beursgenoteerde ondernemingen zullen op grond van de Europese duurzaamheidsverslaggevingsstandaard S1-16 verplicht zijn dit te doen). Werknemers en hun vertegenwoordigers van deze ondernemingen krijgen het recht om gegevens over de salarissen binnen de onderneming op te vragen, om zo te kunnen beoordelen hoe het eigen salaris zich daartoe verhoudt. De beloningsgegevens moeten jaarlijks of driejaarlijks worden

geactualiseerd; afhankelijk van de grootte van de onderneming. Dit staat in de finale tekst van de richtlijn om de toepassing van het beginsel van gelijke beloning voor gelijk werk te versterken. Onderhandelingsdelegaties van de Europese Raad van Ministers, het EP en de Europese Commissie bereikten op 15 december jl. een akkoord over deze tekst. De richtlijn bepaalt ook dat bij een onderneming waar het loonverschil meer dan 5% blijkt te zijn en de onderneming hiervoor geen steekhoudende verklaring heeft, werknemers het recht krijgen een zogeheten loononderzoek aan te vragen. De onderneming moet daarop, in samenwerking met werknemersvertegenwoordigers, het loongebouw doorlichten. Dit onderzoek moet ook maatregelen bevatten om ongerechtvaardigde loonverschillen weg te nemen. Sancties moeten de EU-lidstaten zelf bepalen, maar een boete moet in ieder geval onderdeel zijn van het sanctie-instrumentarium. Werknemers krijgen ook het recht om compensatie te claimen. De definitieve tekst moet nog worden goedgekeurd door de voltallige Europese Raad van Ministers en door de plenaire vergadering van het EP. Na publicatie in het Europese Publicatieblad moet de richtlijn binnen drie jaar in de nationale wetgeving worden geïmplementeerd.

- **Europees onderzoek: verplichte roulatie van accountants in Europa heeft geleid tot betere auditkwaliteit**

De in 2016 ingevoerde verplichting voor Europese beursgenoteerde ondernemingen om periodiek van accountantskantoor te rouleren heeft een positieve uitwerking gehad op de kwaliteit van de controlewerkzaamheden, de onafhankelijkheid van accountants en op de concurrentie tussen accountantskantoren. Dat vinden althans vertegenwoordigers van de auditcommissies van de Europese beursgenoteerde ondernemingen. De accountants zelf zijn hier minder van overtuigd. Dit blijkt uit een op 7 december jl. openbaar gemaakt onderzoek naar de effecten van de Europese accountantswetgeving. Het onderzoek is in opdracht van de Europese Commissie uitgevoerd door de Europese denktank Centre for European Policy Studies (CEPS) en de advieskantoren Europe Economics en

Milieu. Uit het onderzoek blijkt verder dat de invoering van de verplichte roulatie van accountantskantoren heeft geleid tot lagere auditkosten. Verder blijkt dat de accountantswetgeving in de EU-lidstaten zelf, ondanks enkele duidelijke verbeteringen als gevolg van de in 2014 gewijzigde Auditrichtlijn en de invoering van de Auditverordening, nog aanzienlijke verschillen laat zien (bijvoorbeeld ten aanzien van de controlevereisten die van toepassing zijn op verschillende soorten ondernemingen, roulatievereisten, het toezicht op accountantskantoren en het handhavingsinstrumentarium). Uit een ander, ook in december gepubliceerd onderzoek, toont adviesbureau Oxera aan dat een geharmoniseerd Europees corporate governance stelsel op het terrein van verslaggeving zal leiden tot een tussen ½ en 1½ procentpunt lagere gemiddelde kapitaalkosten voor Europese ondernemingen. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de zes grootste Europese accountantskantoren BDO, Deloitte, EY, Grant Thornton, KPMG en PwC. Deze lagere kapitaalkosten kunnen volgens het Oxera-onderzoek worden gerealiseerd als de Europese regels over de individuele verantwoordelijkheden van bestuurders en commissarissen voor de juistheid van de verslaggeving en over de werking en de effectiviteit van de interne risicomanagement- en beheersingssystemen worden geharmoniseerd. De bevindingen en uitkomsten van de onderzoeken zullen mogelijk een rol spelen bij de besluitvorming van de Europese Commissie over een eventueel wetgevend voorstel om de kwaliteit van de verslaggeving en toezicht daarop te versterken. Europees Commissaris Mairead McGuinness (Financiële Diensten, Financiële Stabiliteit en Kapitaalmarktenunie) heeft tijdens een op 7 december jl. gehouden speech gezegd dat de besluitvorming hierover meer tijd vergt dan aanvankelijk werd gedacht. Eerder had de Europese Commissie gecommuniceerd dat in het laatste kwartaal van 2022 een richtlijnvoorstel zou worden gepubliceerd. Dat is niet gehaald.

Ondernemingsnieuws

- **Follow This dient opnieuw klimaatresolutie in voor Shell-AVA**

Op de AVA-agenda van Shell zal ook in 2023 weer een voorstel van de 'groene aandeelhoudersbeweging' Follow This staan om het klimaatbeleid van het olie- en gasbedrijf aan te scherpen en in lijn te brengen met het Klimaatakkoord van Parijs. Dit heeft Follow This op 19 december jl. bekendgemaakt. De 2023-resolutie zal mede namens de Franse respectievelijk Belgische vermogensbeheerder Edmond de Rothschild Asset Management en Degroof Petercam Asset Management worden ingediend. In tegenstelling tot eerdere jaren draagt de resolutie de AEX-onderneming nu alleen op om de bestaande 2030-doelstelling van de zogenoemde scope 3 (product)-uitstoot in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs te brengen. De 'scope 3'-uitstoot omvat namelijk meer dan 90% van de totale CO₂-uitstoot die het gevolg zijn van Shells activiteiten en energieproducten. Shell heeft zich momenteel ten doel gesteld om de CO₂-intensiteit van de energieproducten die zij verkoopt in 2030 met ten minste 20% te hebben verminderd in vergelijking met het niveau van 2016. Volgens Follow This en de hiervoor genoemde vermogensbeheerders zal deze reductiedoelstelling t.a.v. de CO₂-intensiteit in dit – voor het klimaat – "cruciale" decennium niet leiden tot een omvangrijke daling van de absolute CO₂-uitstoot van de energieproducten die Shell verkoopt. Shells scope 3-reductiedoelstelling is daarom, volgens de toelichting op de resolutie, niet in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs. De klimaatresolutie van Follow This werd tijdens de Shell-AVA van dit jaar gesteund door 20,3% van het stemmend kapitaal. Dit relatief hoge percentage komt mede door de wens van sommige grootaandeelhouders van Shell om de relatieve 'scope 3'-reductiedoelstelling in te wisselen voor een absolute reductiedoelstelling, zo stelt Shell in een verklaring over de uitkomsten van het onderzoek naar het stemgedrag van de aandeelhouders tijdens de Shell-AVA 2022.

- **BAVA B&S Group ontslaat president-commissaris**

De op 15 december jl. gehouden BAVA van B&S Group is akkoord gegaan met het voorstel van meerderheidsaandeelhouder (67,3%) Sarabel Invest om president-commissaris Jan Arie van Barneveld te ontslaan. Het ontslagvoorstel was het gevolg van een verschil van inzicht tussen Sarabel en de twee onafhankelijke commissarissen van het in Luxemburg gevestigde, maar aan Euronext Amsterdam genoteerde groothandels- en distributiebedrijf over de wijze waarop deze commissarissen een indicatief bod van Sarabel op de activiteiten van B&S Group hebben beoordeeld (zie Nieuwsbrief van oktober 2022). In totaal was 79,7% van de ter BAVA uitgebrachte stemmen vóór het voorstel tot ontslag van de heer Van Barneveld. Als wordt 'geschoond' voor de invloed van de meerderheidsaandeelhouder op de stemuitslag, dan blijkt dat maar liefst 99,8% van de door de 'onafhankelijke', niet aan de meerderheidsaandeelhouder gelieerde aandeelhouders uitgebrachte stemmen tegen het ontslagvoorstel was. De officiële BAVA-stemuitslag riekt derhalve naar machtsmisbruik door de meerderheidsaandeelhouder. Als gevolg van het BAVA-besluit is de president-commissaris terstond afgetreden, alsmede de enige andere overgebleven onafhankelijke commissaris, Kitty Koelemeijer. In antwoord op schriftelijke vragen van aandeelhouders schreven de onafhankelijke commissarissen op 5 december jl. dat haar positie "onmogelijk" zou worden als de BAVA de president-commissaris zou ontslaan. De heer Van Barneveld stelde tijdens het begin van de BAVA dat een RvC met enkel niet-onafhankelijke commissarissen "de adequate corporate governance met adequate 'checks and balances' ernstig zal verstoren". De twee overgebleven, aan de meerderheidsaandeelhouder gelieerde, commissarissen (Willem Blijdorp en zijn zoon Leendert Blijdorp) hebben op 19 december jl. met het oog hierop Derk Doijer als nieuwe president-commissaris benoemd. Op grond van de statuten hebben zij die bevoegdheid als een vacature binnen de RvC ontstaat. De benoeming is rechtsgeldig tot de eerstvolgende AVA.

- **Ondernemingskamer: geen wanbeleid bij SNS Reaal in aanloop naar nationalisatie**

Het bestuur van SNS Reaal heeft in de aanloop naar de nationalisatie van de bankverzekeraar op onderdelen fouten gemaakt. Deze zijn echter beperkt in aantal en betreffen in de kern op zichzelf staande beleids- of inschattingfouten. Deze kunnen noch ieder voor zich noch in onderling verband en samenhang beschouwd de conclusie rechtvaardigen dat sprake is geweest van een handelen of nalaten in strijd met elementaire beginselen van verantwoord ondernemerschap. Dat oordeelt de Ondernemingskamer (OK) op het verzoek van de beleggersorganisatie VEB om wanbeleid bij SNS Reaal en SNS Bank vast te stellen in de periode voorafgaand aan de nationalisatie (1 juli 2006 tot 1 februari 2013). De OK baseert zijn uitspraak op het onderzoeksverslag van de enquêteurs Frans Cremers, Frans Stibbe en Machiel Jansen Schoonhoven (zie ook de Nieuwsbrief van juli 2021). De onderzoekers concludeerden dat het waarschijnlijk niet tot een nationalisatie van SNS Reaal zou zijn gekomen als Property Finance indertijd niet was gekocht. De OK onderschrijft deze conclusie. Het bestuur van SNS Reaal heeft zich voorafgaand aan de overname rekenschap gegeven van de geïdentificeerde risico's en was zich ook na de acquisitie voldoende bewust van de tekortschietende administratie en risicobeheer bij de vastgoedfinancier. Het bestuur heeft hierop ook gereageerd met maatregelen zoals indringender toezicht, koerswijzigingen en verbetertrajecten. Het feit dat het handelen van het bestuur uiteindelijk het tij niet heeft kunnen keren, betekent volgens de OK nog niet dat het bestuur een verwijt kan worden gemaakt. Wel stelt de OK vast dat het bestuur op onderdelen onnauwkeurige en zelfs onjuist en misleidende mededelingen aan het publiek heeft gedaan. De OK vindt dit, mede gegeven het belang van continuïteit van een systeembank, wel te billijken. Bovendien is van opzet of ernstig verwijtbaar handelen door het bestuur, volgens de OK, niet gebleken. De VEB heeft nog de mogelijkheid om cassatieberoep bij de Hoge Raad in te stellen.

Overige interessante zaken

- **ISSB verduidelijkt relatie tussen duurzaamheidsfactoren en financiële waardecreatie**

De International Sustainability Standards Board (ISSB) gaat een brede definitie van duurzaamheid opnemen in zijn verslaggevingsstandaard over de algemene vereisten voor de openbaarmaking van duurzaamheidsgerelateerde financiële informatie. Ondernemingen die deze ISSB-verslaggevingsstandaard gaan toepassen, zullen hierdoor bijvoorbeeld ook moeten rapporteren over de materiële impact van de onderneming op mens en samenleving. Dit blijkt uit een op 14 december jl. door de ISSB gepubliceerde update over het proces om de eerste twee ISSB-verslaggevingsstandaarden vast te stellen. De ISSB zal de volgende definitie van duurzaamheid hanteren: “het vermogen van een onderneming om op duurzame wijze middelen en relaties te onderhouden en om haar afhankelijkheden en effecten binnen haar hele bedrijfsecosysteem op korte, middellange en lange termijn te beheren. Duurzaamheid is een voorwaarde voor een onderneming om mettertijd toegang te krijgen tot de nodige middelen en relaties (zoals financiële, menselijke en natuurlijke), en ervoor te zorgen dat deze goed worden behouden, ontwikkeld en vernieuwd, teneinde haar doelstellingen te bereiken”. De ISSB legt hierbij uit dat een onderneming zou moeten toelichten op welke wijze zij omgaat met de effecten, risico's en mogelijkheden welke haar prestaties en vooruitzichten kunnen beïnvloeden. De ISSB kondigt in de update verder aan dat zij de verslaggevingsstandaard inzake de impact van klimaatverandering gaat uitbreiden naar de samenhang tussen klimaat en natuur (waaronder factoren als biodiversiteit, ontbossing en water) en naar de sociale aspecten van de energietransitie ('just transition'). De ISSB gaat hiertoe het werk van onder meer de Taskforce for Nature-related Financial Disclosure (TNFD) betrekken. De eerste twee ISSB-standaarden zullen in de loop van 2023 worden vastgesteld.

- **SEC heropent consultatie over meer transparantie over aandeleninkoop**

De nieuwe Amerikaanse wet die Amerikaanse beursgenoteerde ondernemingen vanaf 1 januari 2023 een belasting van 1% oplegt op de waarde van de door de onderneming ingekochte aandelen kan invloed hebben op de voorgestelde transparantieregulering over aandeleninkoop. De Amerikaanse beurstoezichthouder SEC heeft daarom op 7 december jl. de consultatie over deze transparantieregulering heropend. In december 2021 stelde de SEC voor om Amerikaanse beursgenoteerde ondernemingen te verplichten sneller en meer relevante informatie te verschaffen over de inkoop van eigen aandelen (zie Nieuwsbrief van december 2021). Op grond van de conceptregel moet een inkooptransactie al op de dag na de transactie openbaar worden gemaakt. Daarnaast moeten ondernemingen aangeven wat de doelstelling en de beweegredenen van het aandeleninkoopprogramma zijn. Nu de op 16 augustus jl. in werking getreden 'Inflation Reduction Act', waarin de belasting op aandeleninkoop is opgenomen, een effect kan hebben op de hoeveelheid aandelen die zal worden ingekocht, kunnen mogelijk de kosten en baten van de nieuwe transparantieregulering anders uitvallen. De SEC wil in het kader van het eventueel aanpassen of schrappen van de transparantieregulering van belanghebbenden vernemen of ondernemingen voornemens zijn om meer dividend of meer 'superdividenden' uit te keren in plaats van eigen aandelen in te kopen. Ook wil de toezichthouder horen of zijn initiële berekeningen kloppen van het aantal ondernemingen dat wordt geraakt door de nieuwe belastingwetgeving. De SEC verwacht zelf overigens geen majeure effecten van de nieuwe belastingwetgeving en dat de baten van de nieuwe transparantieregulering nog steeds opwegen tegen de kosten. Belanghebbenden kunnen nog tot 11 januari 2023 commentaar leveren op de aanvullende consultatie van de SEC.